

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ № 12-13

Тема. М'язи нижньої кінцівки.

Мета – вивчити топографію та функції м'язів нижньої кінцівки.

Матеріали: муляжі, таблиці, підручники, атласи.

ЗМІСТ ЛАБОРАТОРНОГО ЗАНЯТТЯ

Залежно від розміщення, м'язи нижньої кінцівки поділяють на такі *топографічні групи*: *м'язи таза* (зовнішні та внутрішні), *м'язи стегна* (передня, задня та присередня групи), *м'язи гомілки* (передня, задня і бічна групи) і *м'язи стопи* (тильні та підошовні).

Завдання 1. Розгляньте місця прикріплення і проаналізуйте функції таких *м'язів таза* (рис. 1):

зовнішні – великий, середній та малий сідничні м'язи, зовнішній затульний м'яз, квадратний м'яз стегна, м'яз-натягувач широкої фасції;

внутрішні – грушоподібний м'яз, клубово-поперековий м'яз, внутрішній затульний м'яз, верхній і нижній близнюкові м'язи.

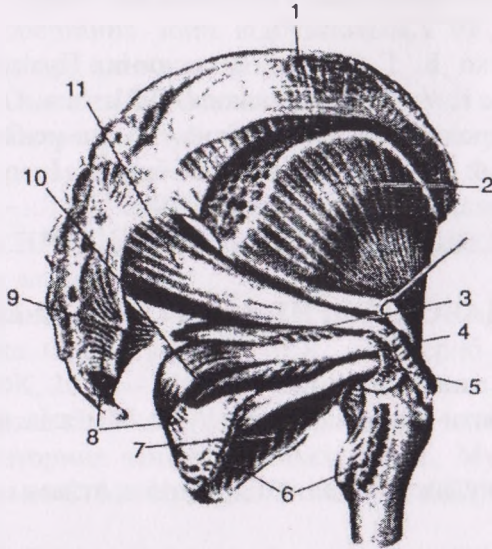

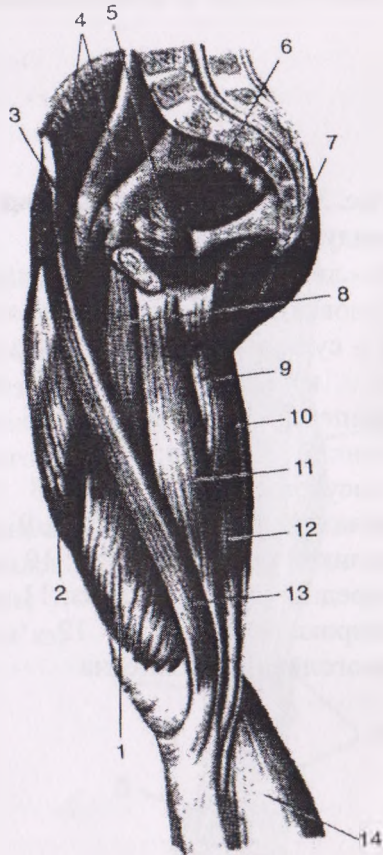
Рис. 1. М'язи таза (вигляд ззаду):

1 – середній сідничний м'яз; 2 – малий сідничний м'яз; 3 – верхній близнюковий м'яз; 4 – нижній близнюковий м'яз; 5 – великий вертлюг (відпиляний); 6 – квадратний м'яз стегна (відрізаний); 7 – зовнішній затульний м'яз; 8 – крижово-горбова зв'язка; 9 – крижово-остьова зв'язка; 10 – внутрішній затульний м'яз; 11 – грушоподібний м'яз

Завдання 2. Ознайомтеся із топографією та функціями м'язів вільної нижньої кінцівки, серед яких виокремлюють м'язи стегна, м'язи гомілки та м'язи стопи (рис. 2, 3).

Рис. 2. М'язи стегна (передня й присередня поверхні):

1 – присередній широкий м'яз; 2 – прямий м'яз стегна; 3 – гребінний м'яз; 4 – клубово-поперековий м'яз; 5 – внутрішній затульний м'яз; 6 – грушоподібний м'яз; 7 – великий сідничний м'яз; 8 – довгий привідний м'яз; 9 – великий привідний м'яз; 10 – півсухожилковий м'яз; 11 – тонкий м'яз; 12 – півперетинчастий м'яз; 13 – кравецький м'яз; 14 – литковий м'яз (присередня головка)

М'язи стегна (рис. 2, 3):

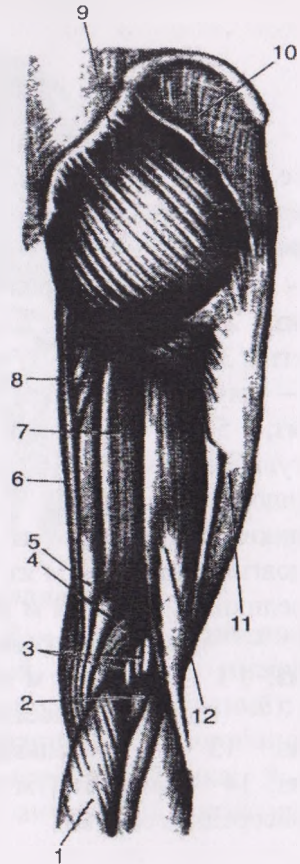
передня група – кравецький м'яз і чотириголовий м'яз стегна;

задня група – півсухожилковий м'яз, півперетинчастий м'яз, двоголовий м'яз стегна;

присередня група – тонкий м'яз, великий, довгий та короткий привідні м'язи, гребінний м'яз.

Рис. 3. М'язи стегна (вигляд ззаду):

1 – литковий м'яз (присередня головка); 2 – підшвовий м'яз; 3 – судинно-нервовий пучок; 4 – кравецький м'яз; 5 – півперетинчастий м'яз; 6 – тонкий м'яз; 7 – півсухожилковий м'яз; 8 – великий привідний м'яз; 9 – великий сідничний м'яз; 10 – середній сідничний м'яз; 11 – широка фасція; 12 – двоголовий м'яз стегна

М'язи гомілки (рис. 4, 5):

передня група – передній великогомілковий м'яз, довгий м'яз-розгинач пальців і довгий м'яз-розгинач великого пальця стопи;

задня група – триголовий м'яз литки (литковий і камбалоподібний м'язи), підколінний м'яз, довгий м'яз-згинач пальців, задній великогомілковий м'яз, довгий м'яз-згинач великого пальця стопи, підшвовий м'яз;

бічна група – довгий малогомілковий м'яз, короткий малогомілковий м'яз.

Рис. 4. Глибокі м'язи гомілки (вигляд ззаду):

1 – головка малогомілкової кістки; 2 – малогомілкова кістка; 3 – короткий малогомілковий м'яз; 4 – сухожилок довгого малогомілкового м'яза; 5 – сухожилок довгого м'яза-згинача великого пальця; 6 – сухожилок довгого м'яза-згинача пальців; 7 – задній великогомілковий м'яз; 8 – підколінний м'яз

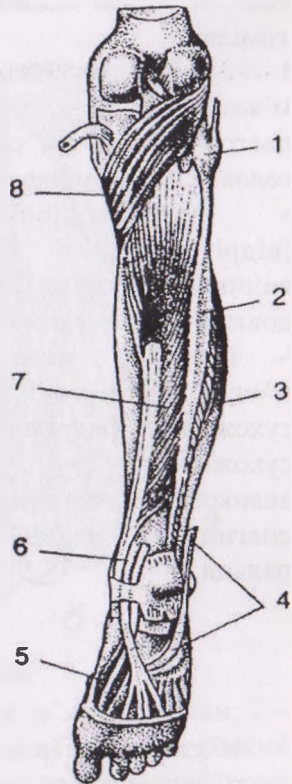
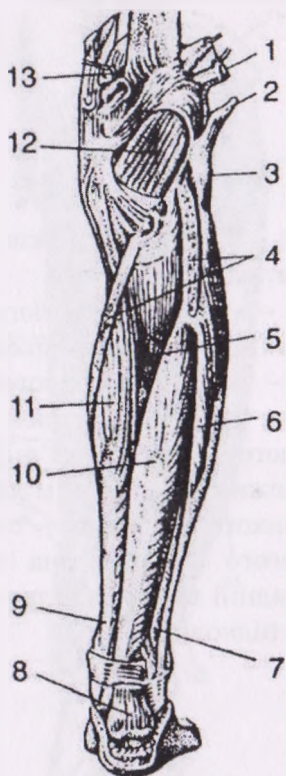

Рис. 5. М'язи задньої поверхні гомілки:

1 – бічна головка литкового м'яза; 2 – сухожилок двоголового м'яза стегна; 3 – головка малогомілкової кістки; 4 – камбалоподібний м'яз (відрізаний); 5 – задній великогомілковий м'яз; 6 – довгий малогомілковий м'яз; 7 – короткий малогомілковий м'яз; 8 – п'ятковий (Ахіллесів) сухожилок (відрізаний); 9 – сухожилок заднього великогомілкового м'яза; 10 – довгий м'яз-згинач великого пальця

М'язи стопи (рис. 6):

м'язи тильної поверхні стопи – короткий м'яз-розгинач пальців, короткий м'яз-розгинач великого пальця стопи;

м'язи підошовної поверхні стопи:

– *присередня група:* відвідний м'яз великого пальця стопи, привідний м'яз великого пальця і короткий м'яз-згинач великого пальця стопи;

– *бічна група*: відвідний м'яз мізинця, короткий м'яз-згинач мізинця стопи;

середня група: короткий м'яз-згинач пальців, квадратний м'яз підошви, червоподібні м'язи, підошвові і тильні міжкісткові м'язи.

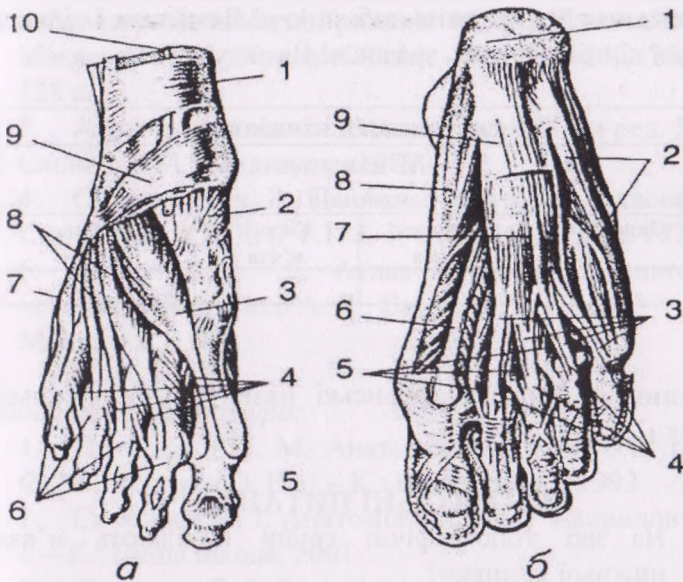

Рис. 6. М'язи стопи:

а – тильна поверхня: 1 – поперечна зв'язка гомілки; 2 – капсула надп'яtkово-гомілкового суглоба; 3 – короткий м'яз-розгинач великого пальця; 4 – тильні міжкісткові м'язи; 5 – сухожилок довгого м'яза-розгинача великого пальця; 6 – сухожилки довгого м'яза-розгинача пальців; 7 – сухожилок короткого малогомілкового м'яза; 8 – короткий м'яз-розгинач пальців; 9 – хрестоподібна зв'язка гомілки; 10 – передня великогомілкова артерія;

б – підошвова поверхня: 1 – п'ятковий горб; 2 – відвідний м'яз мізинця; 3 – сухожилки довгого м'яза-

згинача пальців; 4 – сухожилки короткого м'яза-згинача пальців; 5 – червоподібні м'язи; 6 – сухожилок довгого м'яза-згинача великого пальця; 7 – короткий м'яз-згинач пальців; 8 – відвідний м'яз великого пальця; 9 – підшвовий апоневроз

Завдання 3. Оформіть таблицю «М'язи таза і вільної нижньої кінцівки» (див. зразок «М'язи тулуба»):

М'язи нижньої кінцівки				
М'язи таза				
зовнішні:				
№ п/п	Назва м'яза	Початок м'яза	Кінець м'яза	Функція

Завдання 4. Вивчіть латинські назви м'язів нижньої кінцівки.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ:

1. На які топографічні групи поділяють м'язи нижньої кінцівки?
2. Назвати м'язи таза, вказати місця їх прикріплення і функції.
3. Описати м'язи стегна (передню, задню та присередню групи), їх розміщення та функції.
4. Показати та описати м'язи гомілки (передню, задню і бічну групи).
5. Назвати і показати основні групи м'язів стопи. Які м'язи до них належать?

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Музика Ф. В. Анатомія людини: навч. посіб. / Музика Ф.В., Гриньків М.Я., Куцериб Т.М. – Л.: ЛДУФК, 2014. – 360 с.
2. Гриньків М. Я. Анатомія людини: навч. посіб. для лабораторних занять/ Гриньків М. Я., Музика Ф. В., Маєвська С. М., Куцериб Т. М. – Л.: ЛДУФК, 2015. – 128 с.
3. Анатомия человека. В двух томах / Под ред. М. Р. Сапина. – М.: Медицина, 1987.
4. Синельников Р. Д. Атлас анатомии человека / Синельников Р. Д. // Т.1, 2, 3. – М.: Медицина, 1978.
5. Липченко А. Я. Атлас нормальной анатомии человека /Липченко А. Я., Самусев Р. П. – М.: Медицина, 1989.

Додаткова література:

1. Очуренко О. М. Анатомія людини / Очуренко О. М., Федотов О. В. // – К.: Вища школа, 1992.
2. Свиридов О. І. Анатомія людини / Свиридов О. І. // – К.: Вища школа, 2001.
3. Федонюк Я. І. Функціональна анатомія / Федонюк Я. І., Мицкан Б. М., Попель С. Л. та ін. // – Тернопіль, 2007.
4. Иваницкий М. Ф. Анатомия человека / Иваницкий М. Ф. // – М.: ФиС, 1985.
5. Анатомия человека / Под ред. Гладышевой А.А. // – М.: ФиС, 1977.
6. Хоменко Б. Г. Анатомія людини. Практикум / Хоменко Б. Г. – К.: Вища школа, 1991.
7. Міжнародна анатомічна номенклатура. Український стандарт / Під ред. Бобрика І. І., Ковешнікова В. Г. – К.: Здоров'я, 2001.